

Sen enprofundi en analizadon metodologian ni haltu por momento ĉe la materialo, kiun povas esplori interlingvisto: Interlingvistikajn fenomenojn oni povas dividi je:

- lingva materialo prezentita en verkoj de aŭtoroj de interlingvoj (lernolibroj, artikoloj) aŭ, se tiaj mankas, en aliaj libroj;
- literaturo interlingva (libroj-romanoj, poezio, aliaj tekstoj — se estas);
- opinioj, onidiroj, antaŭjuĝoj, subtenoj;
- organizaĵoj interlingvaj;
- efektoj de la agado de la organizaĵoj kaj movadoj.

Tiujn fenomenojn oni povas rigardi el kelkaj vidpunktoj: lingvistika, sociologia, psikologia, ekonomia, soci-ekonomia, historia.

El la supra evidentiĝas, ke metodologio de interlingvistiko estas tiu branĉo, kiu povas ankoraŭ bonege evolui. Cetere ĝi estas branĉo, kiu nepre devas evolui kiel plej baldaŭ por fari esplorojn pli **efikajn** kaj pli utilajn, por ke la esploroj iru en la ĝusta direkto.

Konkludo

La supra skizo estas provo respondi la demandon, kiu estas des pli malfacila, ke ne ekzistas ankoraŭ profesio de interlingvisto, ke estas ankaŭ malfacile respondi la demandon: kiu estas interlingvisto, ke ne ekzistas sufiĉa literaturo scienca pri interlingvistiko krom kelkaj kompendioj kaj nemultaj artikoloj en la nacia kaj interlingva gazetaro. Sed malgraŭ tio ni devis konstati, ke eĉ se la okupiĝado pri interlingvistiko plenigas nur la liberan tempon ekster la profesia laboro, ĝi estas scienco, kies objekton, celon kaj metodojn mi provis montri al vi. Mi estas konvinkita, ke pli aŭ malpli frue, tiu scienco evoluigos. Tio estas postulo de la nuntempo, postulo pure scienca, kiu instruas al ni toleremon kaj estimon kontraŭ la vidpunktoj de ĉiuj, kiuj estas iamaniere ligitaj kun la problemo de interlingvo, kiu iom post iom solvata povos liberigi la homon de la historiaj kaj politikaj ŝarĝoj, sociaj kaj filozofiaj antaŭjuĝoj kaj povos doni al li eblon egalrajte utiligi la akiraĵojn de la homa kulturo.

SCIENCA REVUO, eldono de Internacia Scienca Asocio
Esperantista, Vol. 17, n-ro 1 (1966)

FREŜA VENTO EN LINGVOSCIENCO

(R. Sikorski, Omsk, Sovetunio)

En la scienca revuo »Voprosi jazikoznanja« numero I/1966, eldonata en Moskvo, aperis artikolo de V. P. Grigorjev »Pri kelkaj problemoj de interlingvistiko«. Jen estas ĝia enhavo en libera kaj nekompleta interpreto.

En larĝa senco de l'vorto interlingvistiko esploras ligojn kaj influojn inter diversaj lingvoj. La aŭtoro rememorigas pri kelkaj interlingvistikaj tezoj kaj oponas al kelkaj interlingvistikaj antaŭjuĝoj. Li emfazas gravecon de interlingvistikaj esploroj por estonta kulturo de la homaro. La plej grava tasko de interlingvistiko estas studoj pri la konstruitaj helpaj lingvoj. La aŭtoro plurfoje kaj favore mencias Esperanton. Li diras, ke se ankoraŭ ne ekzistas en Esperanto originalaj beletraj verkoj kompareblaj al la plej bonaj kreaĵoj de naciaj kulturoj, la kaŭzo estas antaŭ ĉio ekstera, sed ne interna... Esprimivaj rimedoj de lingvo ne estas malpropraj al konstruitaj helpaj lingvoj, kion atestas la historio de Esperanto... La vortaro de Esperanto konstante riĉiĝas...

Se »historio estas nenio alia ol aktiveco de homo strebanta al siaj celoj« (Marks kaj Engels, verk. 2, pĝ 102), do konstruita helpa internacia lingvo estas, laŭ tiu vidpunkto, esence produkto de historio, samkiel naciaj lingvoj.

Ne estas rajtigita principa kontraŭmeto de naciaj lingvoj kiel »vivantaj« al konstruitaj helpaj internaciaj lingvoj kiel »malvivantaj«... Esperanto estas sufiĉe vaste uzata kaj nemalofte anstataŭas naciajn lingvojn kiel ilo de internaciaj rilatoj.

Konforme al aŭtoritateca kaj facile kontrolebla konstato de la konata ruso-pola lingvisto Boduén de Kurtené, »ĉiuj elementoj de Esperanto estas prenitaj el la reala lingva efektivo kaj estas uzitaj racie kaj prudente. Evoluo de Esperanto efektiviĝas ĝuste dank'al ĝia pliriĉiĝo per ĉiam novaj kaj novaj elementoj de la vivanta parolo de popoloj.

Nekontesteblaj faktoj de lingviscienco kaj efektivigitaj kolektivaj lingvistikaj eksperimentoj permesas fari konkludon pri la principa ebleco krei konstruitan lingvon, kiu jam nun povas esti helpa, tamen plenvalora ilo de internaciaj rilatoj. Tiu ĉi konkludo estas en plena akordo kun la konata marksista tezo, ke »siatepe individuoj prenos komplete sub sian kontrolon akaŭ tiun ĉi produkton de la gento (t.e. lingvon).« (Marks kaj Engels »Germana ideologio«, verk. 3, pĝ 427).

Interlingvistiko asertas, ke eventuala formo de komuna helpa lingvo internacia estos »konstruita« lingvo, kia formo estas evidente pli celkonforma kaj ĉiuokaze efektigebla praktike.

Problemon de internacia komunikilo povas solvi nur konstruita helpa lingvo internacia — siaspeca »lingva sputniko«, pri ellaborado kaj pliperfektigo de kies projektoj jam delonge kaj spontane okupiĝis izolaj entuziasmoj. Tasko de celkonforma forlanĉo de tia »sputniko« — nun jam en proksima futuro kaj tute konscie — estas metita antaŭ lingvoscienco.

Ju pli rapide kaj plene soveta lingvoscienco ellaboros ĝeneralan teorion de interlingvistiko des pli aktiva kaj konsiderinda estos ĝia rolo en solvo de tiu ĉi internacia kaj internaciista tasko...

Por ni, interlingvistoj praktikantaj Esperanton, la artikolo estas vere inspiranta. Ĝi estas teoria pravigo de la persista »fosado de nia sulko«.

»Ni eliras je matena horo,
kiam brilas roze horizonto,
plugi kampon, plugi por estonto,
kio estas nia pen-laboro« (St. Braun).

529.3+529.5 (100)

REFORMO DE KALENDARO

(Josef Chvosta, Ĉeĥoslovakio)

Pri kalendaro ĝenerale

Kiam la homo komencis pensi abstrakte, li venis ankaŭ al la koncepto de tempo. Kiam la tempo iĝis por li eĉ matematika grandeco, ĉar la homo ekkonis diverse longajn tempajn intervalojn, estis necese trovi konvenan mezurunuon por esprimi diverse longajn intervalojn de tempo. La baza mezurunuo prezentis sin mem, ĝi estis tago, tempo, dum kiu alterniĝas taga lumo kaj nokta mallumo, aŭ tempo de unu sunleviĝo ĝis la sekva. Sed tiu ĉi temp-unuo estis tro mallonga por mezurado de homa vivo kaj estis necese trovi alian, pli longan unuon. Kiel en kazo de tago, tiel ankaŭ tie ĉi prezentis sin pluraj eblecoj: mezuri la tempon laŭ ŝanĝoj de la Luno, laŭ ŝanĝoj de la Suno aŭ laŭ ŝanĝoj de aliaj astroj. En diversaj landoj oni elektis diverse: kia la Suno estis fidinda, do kie la firmamento preskaŭ ĉiujare estas sen nubeto, tie oni direktis sin laŭ la Suno. En landoj, kie la Suno ne estas fidinda, kie ĝi ofte estas kaŝata post nuboj, tie montriĝis la Luno kaj ĝiaj ŝanĝoj pli fidinda. Kaj fine oni direktis sian tempo-mezuradon laŭ aliaj gravaj fenomenoj sur la firmamento. Per kontaktoj de diversaj kulturoj miksiĝis tiuj ĉi sistemoj tiel, ke unu hegemoniis, ceteraj estis aldonoj. Kaj tiam oni venis al jena fakto: la bazaj unuoj de unuopaj sistemoj ne estas kunmezureblaj, oni ne povas redukti ilin en entjeraj numeroj. Per evoluo de la kulturo oni ekkonis, ke la baza unuo, tago, estas tempo, dum la Tero finas sian rotacion ĉirkaŭ sia